

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

15 декември 2022 година*

„Преюдициално запитване — Държавни помощи — Подкрепа за енергията от възобновяеми източници — Насоки относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г. — Стимулиращ ефект на помощ, заявена след започване на работата по съответния проект — Член 108, параграф 3 ДФЕС — Задължение за уведомяване — Последници от нарушаването на задължението за уведомяване“

По дело C-470/20

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Riigikohus (Върховен съд, Естония) с акт от 28 септември 2020 г., постъпил в Съда на 29 септември 2020 г., в рамките на производство по дело

AS Veejaam,

OÜ Espo

срещу

AS Elering

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: Ал. Арабаджиев (докладчик), председател на състава, L. Bay Larsen, заместник-председател на Съда, изпълняващ функциите на съдия от първи състав, P. G. Xuereb, A. Kumin и I. Ziemele, съдии,

генерален адвокат: A. Rantos,

секретар: C. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 16 март 2022 г.,

като има предвид становищата, представени:

– за OÜ Espo, от H. Jürimäe и T. Laasik, vandeadvokaadid,

* Език на производството: естонски.

- за AS Elering, от K. Laidvee и A. Sigal, vandeadvokaadid,
- за естонското правителство, от N. Grünberg и M. Kriisa, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от A. Bouchagiar, G. Braga da Cruz и от E. Randvere, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 2 юни 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 108, параграф 3 ДФЕС, на член 1, буква в) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 248, 2015 г., стр. 9), както и на параграф 50 от Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г. (ОВ С 200, 2014 г., стр. 1, наричани по-нататък „Насоките от 2014 г.“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на два спора, първият от които между дружеството AS Veejaam и AS Elering, естонския орган, предоставящ помощта за енергия от възобновяеми източници, а вторият — между дружеството OÜ Espo и Elering, във връзка с получаването на тази помощ от посочените дружества.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент 2015/1589

- 3 Съгласно член 1, букви б) и в) от Регламент 2015/1589:

„За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

[...]

б) „съществуваща помощ“ означава:

- i) без да се засягат членове 144 и 172 от Акта [относно условията за присъединяване на Република Австрия, Република Финландия и Кралство Швеция и промените в Учредителните договори на Европейския съюз (ОВ С 241, 1994 г., стр. 21, и ОВ L 1, 1995 г., стр. 1)], точка 3 и допълнението към приложение IV към Акта [относно условията на присъединяването на Чешката република, Република Естония, Република Кипър, Република Латвия, Република Литва, Република Унгария, Република Малта, Република Полша, Република Словения и Словашката република и промените в Учредителните договори на Европейския съюз (ОВ L 236, 2003 г.,

стр. 33)], точка 2 и точка 3, буква б) и допълнението към приложение V към Акта [относно условията за присъединяване на Република България и Румъния и промените в Учредителните договори (ОВ L 157, 2005 г., стр. 203)], и точка 2 и точка 3, буква б) и допълнението към приложение IV към Акта [относно условията за присъединяване на Република Хърватия и промените в Договора за Европейския съюз, Договора за функционирането на Европейския съюз и Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (ОВ L 112, 2012 г., стр. 21)], всяка помощ, която съществува в съответната държава членка преди влизането в сила на [Договора за функционирането на ЕС], т.е. схеми за помощ и индивидуална помощ, които са били въведени в действие преди и продължават да се прилагат след влизането в сила на [Договора за функционирането на ЕС] в съответната държава членка;

- ii) разрешена помощ, т.е. схеми за помощ и индивидуална помощ, които са били разрешени от [Европейската] Комисия[...] или от Съвета [на Европейския съюз];
- iii) помощ, за която се счита, че е била разрешена съгласно член 4, параграф 6 от Регламент (ЕО) № 659/1999 [на Съвета от 22 март 1999 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 83, 1999 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 1, стр. 41)] или член 4, параграф 6 от настоящия регламент или преди Регламент [№ 659/1999], но в съответствие с настоящата процедура;

[...]

- в) „нова помощ“ означава всяка помощ, т.е. схеми за помощ и индивидуална помощ, които не са съществуваща помощ, включително измененията на съществуваща помощ;

[...]“.

Насоките от 2014 г.

- 4 Параграфи 49—52 от Насоките от 2014 г. гласят:

„(49) Помощта в областта на околната среда и енергетиката може да бъде счетена за съвместима с вътрешния пазар само ако включва стимулиращ ефект. Стимулиращ ефект е налице, когато помощта стимулира получателя да промени своето поведение и така да повиши нивото на опазване на околната среда или подобри функционирането на един сигурен, достъпен и устойчив европейски енергиен пазар — промяна в поведението, която той не би осъществил без помощта. Помощта не трябва да субсидира разходите за дейност, която предприятието ще извърши при всички случаи, и не трябва да компенсират обичайния бизнес риск от дадена икономическа дейност.

(50) Комисията счита, че помощта не включва стимулиращ ефект за получателя във всички случаи, в които работата по проекта е започнала преди получателят да кандидатства за помощ пред националните органи. В случай че получателят започне да работи по проект преди да кандидатства за помощ, евентуално предоставената помощ във връзка с този проект ще бъде счетена за несъвместима с вътрешния пазар.

(51) Държавите членки трябва да използват формуляр за кандидатстване за помощ. Този формуляр за кандидатстване съдържа поне името и размера на предприятието на заявителя, описание на проекта, включително неговото разположение и начална и крайна

дата, необходимия размер на помощта, за да се осъществи проектът, и допустимите разходи. Във формуляра за кандидатстване бенефициерите трябва да опишат положението без помощта, т.е. положение, което се нарича съпоставителен сценарий, алтернативен сценарий или проект. [...]

(52) Когато получи формуляр за кандидатстване, предоставящият помощта орган трябва да оцени дали съпоставителният сценарий е правдоподобен и да потвърди, че помощта включва изисквания стимулиращ ефект. Съпоставителният сценарий е правдоподобен, ако е действителен и е свързан с факторите за вземане на решения, които преобладават към момента, в който получателят на помощта взема решение дали да инвестира. [...]

Решенията от 2014 г. и от 2017 г.

- 5 В Решение от 28 октомври 2014 г. относно схема за помощи за електроенергия, произведена от възобновяеми източници и ефективно комбинирано производство на енергия (държавна помощ SA.36023)(ОВ С 44, 2015 г., стр. 2, наричано по-нататък „Решението от 2014 г.“), Комисията констатира, че макар естонската схема за помощи да нарушава предвиденото в член 108, параграф 3 ДФЕС задължение, тя отговаря на условията, предвидени в Насоките на Общността относно използването на държавна помощ за опазването на околната среда (ОВ С 37, 2001 г., стр. 3; Специално издание на български език, 2007 г., глава 8, том 3, стр. 251), Насоките на Общността относно държавната помощ за защита на околната среда (ОВ С 82, 2008 г., стр. 1) и Насоките от 2014 г., така че посочената схема е съвместима с член 107, параграф 3, буква в) ДФЕС.
- 6 В Решение от 6 декември 2017 г. относно измененията на естонската схема за помощи за възобновяеми енергийни източници и комбинирано производство на енергия (държавна помощ SA.47354) (ОВ С 121, 2018 г., стр. 7, наричано по-нататък „Решението от 2017 г.“), макар да констатира, че Република Естония е приложила измененията на схемата за помощи, предмет на Решението от 2014 г., в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС, Комисията решава, че произтичащата от посочените изменения схема за помощи е съвместима с вътрешния пазар по смисъла на член 107, параграф 3 ДФЕС.

Естонското право

- 7 Членове 59, 59¹ и 108 от Elektrituruseadus (Закон за пазара на електроенергия) (RT I 2015, 43, наричан по-нататък „ELTS“) предвиждат:

„Член 59. Помощ

(1) Производителят има право да получи от оператора на преносни мрежи помощ:

- 1) за производството на електроенергия от възобновяеми енергийни източници чрез използване на производствена инсталация с ефективна мощност, която не надхвърля 100 MW;
- 2) за производството на електроенергия, считано от 1 юли 2010 г., ако е използвал биомаса за комбинирано производство на енергия за тази цел, освен ако електроенергията не е произведена от биомаса в процеса на кондензация, в който случай помощта не се предоставя. По предложение на компетентния министър правителството на Република

Естония установява с правилник подробните правила относно комбинираното производство на енергия. Компетентният министър изпраща на правителството на Република Естония своето предложение относно подробните правила за комбинирано производство на енергия, като се основава на предложението на естонския орган за защита на конкуренцията;

[...]

- 4) за производството на електроенергия, при положение че е използвал за тази цел в рамките на ефективен процес на комбинирано производство на енергия производствена инсталация, чиято електрическа мощност не надвишава 10 MW;

[...]

„Член 59¹. Условия за предоставяне на помощ

(1) Помощта по член 59 от настоящия закон се предоставя при условие че:

- 1) електроенергията се произвежда от производствена инсталация, отговаряща на изискванията на настоящия закон и на Мрежовия кодекс;
- 2) производителят изпълнява задълженията, предвидени в глава 4 и член 58 от настоящия закон.

(2) Производителят не получава помощ:

- 1) при условията, посочени в член 59, параграф 1, точка [5] от настоящия закон, ако цената на квотите за емисии на парникови газове е по-ниска от [десет] евро за тон [въглероден диоксид (CO₂)];
- 2) съгласно член 59, параграф 2, точка [1] от настоящия закон за електроенергията, произведена от производствена инсталация, чиято предоставена мощност дава на производителя възможност да се ползва от помощта по член 59, параграф 2, точка [4, 5 или 6];
- 3) ако държавата е изплатила на производителя на вятърна енергия помощта за инвестиции за същата производствена инсталация;
- 4) ако производителят не разполага с необходимите екологични разрешения за производството на електроенергия или не спазва условията, свързани с тези разрешения;
- 5) за електроенергия, произведена за собствени нужди на електроцентралата.

(3) Заявлението по член 59, параграф 2 от настоящия закон включва данните за производствените инсталации, данните, предвидени в законодателството за получаване на помощта, и информацията, която операторът на електропреносна система изисква за проследяване на произхода на електроенергията, в случай че не е възможно да се определят еднозначно този произход и количеството електроенергия.

[...]

Член 108. Период, през който може да се получава помощта

(1) Помощта по член 59, параграф 1, точки [1—4] от настоящия закон може да бъде изплащана в продължение на 12 години, считано от започването на производството, а помощта по точка [5] може да бъде изплащана в продължение на 20 години. Помощта, посочена в член 59, за електроенергия, произведена от възобновяеми енергийни източници от производствена инсталация, въведена в експлоатация преди 1 януари 2002 г., може да се изплаща до 31 декември 2012 г.

[...]

(3) Датата, съответстваща на започването на посоченото по-горе производство, е датата, на която подходящата производствена инсталация подава за първи път електроенергия към мрежата или към директна електропроводна линия.

[...]“.

Споровете в главните производства и преюдициалните въпроси

- 8 От 2001 г. до 2015 г. Veejaam произвежда електроенергия във водноелектрическата централа в Йоавески (Естония), като използва две производствени инсталации с мощност съответно 100 киловата (kW) и 200 kW. През периода 2001—2012 г. Veejaam получава помощта за енергия от възобновяеми източници по разглежданата естонска схема за помощи. През 2015 г. това дружество заменя посочените производствени инсталации с нов турбогенератор с мощност 200 kW, инсталиран на предишното язовирно съоръжение на централата, така че от съществуващите преди това инсталации остава само един измервателен пункт. На 21 януари 2016 г. Veejaam предоставя на Elering данните за новата инсталация, за да получи помощта за електроенергия от възобновяеми източници. Това заявление е отхвърлено с мотива, че разглежданата помощ може да бъде изплатена, от една страна, само във връзка с електроенергия, произведена от напълно нова производствена инсталация, и от друга страна, за да се насърчи навлизането на пазара на нови оператори, а не с цел постоянна подкрепа на производителите на електроенергия.
- 9 От 2004 г. до 2009 г. Esро произвежда електроенергия във водноелектрическата централа в Пикру (Естония), като използва турбина с мощност 15 kW. През 2009 г. е пусната в експлоатация нова турбина с мощност 45 kW. През периода 2004—2015 г. Esро получава помощта за енергия от възобновяеми източници. Заявлението за помощи, подадено от ESPO до Elering през 2016 г., отнасящо се до произведената с новата турбина енергия, е отхвърлено по същество по същите причини като изложените от този орган във връзка със заявлението на Veejaam.
- 10 Veejaam и ESPO подават всяко поотделно жалби срещу решенията на Elering, с които им се отказва предоставянето на помощта за енергия от възобновяеми източници, пред Tallinna Halduskohus (Административен съд Талин, Естония). След решенията от 10 октомври 2017 г. и 27 октомври 2017 г., с които тази юрисдикция отхвърля посочените жалби, дружествата обжалват тези решения пред Tallinna Ringkonnakohtus (Апелативен съд Талин, Естония). Вследствие на отхвърлянето на въззивните жалби Veejaam и ESPO подават касационна жалба пред Riigikohtus (Върховен съд, Естония), запитващата юрисдикция.

- 11 Последната юрисдикция счита, че разрешаването на споровете в главните производства зависи от това дали за целите на предоставянето на помощта за енергия от възобновяеми източници като „дата на започване на производството“ по смисъла на член 108, параграф 3 от ELTS следва да се вземе предвид единствено датата на първоначалното започване на производството в съответната централа, или обикновената замяна на друга съществуваща инсталация с „производствена инсталация“ позволява да се приеме, че е налице ново „започване на производството“.
- 12 Запитващата юрисдикция счита също, че за решаването на споровете в главните производства следва да се вземе предвид правната уредба на Съюза в областта на държавните помощи.
- 13 В това отношение Riigikohtus (Върховен съд) отбелязва, на първо място, че членове 59 и 59¹ от ELTS се основават на принципа, че заявлението за помощ трябва да бъде подадено след монтирането на производствената инсталация, която е обект на помощта, и че операторите имат право да се възползват от помощта веднага щом отговорят на условията, предвидени в естонската правна уредба, като националните органи нямат никаква свобода на преценка в това отношение. Запитващата юрисдикция посочва, че такава правна уредба е приета за съвместима с вътрешния пазар от Комисията, която с Решението от 2014 г. и Решението от 2017 г. е утвърдила различните естонски схеми за помощи за енергията от възобновяеми източници, прилагани от 2003 г.
- 14 При това положение запитващата юрисдикция отбелязва, че съгласно параграф 50 от Насоките от 2014 г. помощта няма стимулиращ ефект — като това е едно от условията, за да се приеме, че помощта е съвместима с вътрешния пазар — във всички случаи, в които работата по съответния проект е започнала, преди получателят да кандидатства за помощ пред националните органи. Така възниква въпросът за възможно противоречие между Решението от 2014 г. и Решението от 2017 г., от една страна, и Насоките от 2014 г., от друга страна, що се отнася до преценката на стимулиращия ефект на помощта за енергия от възобновяеми източници, предвидена в естонската схема за помощи. Всъщност в тези решения Комисията де факто е допуснала възможността за подаване на заявление за помощ и след монтирането на въпросните нови производствени инсталации.
- 15 Освен това посочената юрисдикция припомня, че в хода на главното производство е поискала от Комисията становище по смисъла на член 29, параграф 1 от Регламент 2015/1589, което е било представено от тази институция през 2020 г., по-специално по въпроса дали може да се счита, че помощ, заявлението за която е подадено през 2016 г., може да се счита за имаща стимулиращ ефект дори когато производствената инсталация, свързана със заявлението за помощ, е монтирана и пусната в експлоатация преди подаването на заявлението за помощ. В това становище обаче Комисията е потвърдила, че Veejaam и Espo не могат да се ползват от разглежданата помощ съгласно Насоките от 2014 г., доколкото тези дружества са подали заявлението за помощ след монтирането на новите производствени инсталации, което доказвало, че те са били готови да изпълнят съответния проект дори при липсата на разглежданата помощ.
- 16 На второ място, запитващата юрисдикция отбелязва, че в посоченото известие Комисията е установила, че дружество, което се намира в същото положение като Veejaam и което е извършило дейности по монтаж на нови производствени инсталации, за да се съобрази с измененията на условията за получаване на екологично разрешение, необходимо за производството на електроенергия, нямало право да получи помощта за енергия от

възобновяеми източници. Всъщност при всички положения тези дейности е трябвало да бъдат извършени, тъй като са били наложени от правна уредба на съответната държава членка, така че помощта нямала никакъв стимулиращ ефект.

- 17 Запитващата юрисдикция обаче счита, че без перспективата да получи помощта за енергия от възобновяеми източници, Veejaam е щяло да бъде принудено да спре производството на електроенергия поради посочените изменения в условията за получаване на екологично разрешение, необходимо за производството на електроенергия, и че следователно тази помощ, която е позволила на посоченото дружество да замени своята производствена инсталация, действително притежава стимулиращ ефект. В това отношение посочената юрисдикция отбелязва, че доколкото ELTS предвижда, че всеки заявител, който отговаря на законоустановените условия, може да претендира за помощта, причината, поради която производителят е монтирал нова производствена инсталация, не може да бъде релевантна за предоставянето на помощта.
- 18 На трето място, запитващата юрисдикция отбелязва, че както следва от Решението от 2014 г., Република Естония е предвидила две схеми за помощи за енергия от възобновяеми източници. Съгласно първата схема (наричана по-нататък „старата схема“) само съществуващите производители, които са започнали производството на електроенергия най-късно на 1 март 2013 г., са могли да получат помощта, която се е предоставяла автоматично, когато са изпълнени предвидените в закона условия. Запитващата юрисдикция уточнява, че този режим е трябвало да се прилага до 31 декември 2014 г. Втората схема (наричана по-нататък „новата схема“) е предвиждала, че от 1 януари 2015 г. производителите, започнали да произвеждат след 1 март 2013 г., са могли да получават помощ само в рамките на състезателна процедура.
- 19 Република Естония обаче не е приела законодателните мерки, които са щели да позволят прилагането на новата схема, и е продължила да прилага старата схема до 2017 г., като по този начин е позволила и производителите, започнали да произвеждат след 1 март 2013 г., да получават помощта. Следователно Комисията правилно е установила в решението си от 2017 г., че Република Естония е нарушила забраната за привеждане в действие на държавни помощи, предвидена в член 108, параграф 3 ДФЕС.
- 20 Така в случая се поставял въпросът дали, с оглед на разграничението между „съществуваща помощ“ и „нова помощ“, установено с Регламент 2015/1589, когато Комисията е обявила за съвместима с вътрешния пазар както съществуваща схема за помощи, а именно старата схема, така и предвидените в нея изменения — а именно новата схема — и държавата членка е продължила да прилага старата схема след датата, посочена от тази държава членка на Комисията, разглежданата помощ трябва да се квалифицира като „съществуваща помощ“, или като „нова помощ“.
- 21 На четвърто място, запитващата юрисдикция отбелязва, че ако Съдът приеме, че старата схема може да се счита за законосъобразна след 31 декември 2014 г. само поради приемането на Решението от 2017 г., възниква въпросът дали Veejaam и Espo са могли да се ползват от помощта още от 2016 г., т.е. от момента, в който тези дружества са поискали предоставянето ѝ. По-конкретно, запитващата юрисдикция иска от Съда да се установи дали, в случай че Комисията реши a posteriori да не повдига възражения по отношение на схема за помощи, приведена в действие в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС,

дружествата, които могат да се ползват от оперативна помощ, имат право да поискат изплащането на помощта за периода преди решението на Комисията, ако националните правила позволяват това.

- 22 Накрая, на пето място, що се отнася по-специално до положението на Esро, запитващата юрисдикция припомня, че през 2009 г. това дружество е монтирало нова производствена инсталация и че през 2016 г. е поискало разглежданата помощ за произвежданата в тази инсталация електроенергия. В случай че отговорът на Съда на преюдициалните въпроси е в смисъл, че следва да се приеме, че между 2015 г. и 2017 г. старата схема представлява неправомерна схема за помощи поради нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС, запитващата юрисдикция счита, че заявлението за помощ на Esро все пак не следва да се отхвърля, доколкото производствената му инсталация е била монтирана през 2009 г., а именно в момент, в който старата схема е била утвърдена с обявяването ѝ за съвместима с вътрешния пазар, съдържащо се в Решението от 2014 г. Според тази юрисдикция така възниква въпросът дали Esро, което, от една страна, е започнало изпълнението на проект, отговарящ на условията, счетени за съвместими с вътрешния пазар към момента, в който схема за помощи е била законосъобразно приведена в действие, но което, от друга страна, е подало заявлението си за помощ едва през 2016 г., е засегнато от забраната за привеждане в действие на помощите, предвидена в член 108, параграф 3 ДФЕС.
- 23 При тези условия Riigikohus (Върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли правилата на Съюза относно държавните помощи, по-специално изискването за наличие на стимулиращ ефект, предвидено в параграф 50 от [Насоките от 2014 г.], да се тълкуват в смисъл, че схема за държавна помощ — която позволява на производител на електроенергия от възобновяеми източници да кандидатства за изплащането на държавна помощ след започването на работата по даден проект в случая, когато национална разпоредба предоставя на всеки производител, който отговаря на законоустановените условия, право на получаване на помощ и не дава право на преценка на компетентния орган в това отношение — е в съответствие с тези правила?
- 2) Изключено ли е държавна помощ да има стимулиращ ефект във всички случаи, в които инвестицията, която е основание за предоставянето на помощта, е била предприета поради изменението на условията на екологично разрешение, включително когато заявителят, както в настоящия случай, вероятно би прекратил дейността си поради по-строгите условия на разрешението, ако не беше получил държавната помощ?
- 3) Като се имат предвид по-специално съображенията на Съда, изложени в решение от 26 октомври 2016 г., DEI и Комисия/Alouminion tis Ellados (C-590/14 P, EU:C:2016:797, т. 49 и 50), става ли въпрос за нова помощ по смисъла на член 1, буква в) от Регламент [2015/1589], когато, както в настоящия случай, с решение относно държавна помощ Комисията е обявила за съвместими с вътрешния пазар както съществуваща схема за помощи, така и планирани изменения и държавата е посочила по-специално, че ще прилага съществуващата схема за помощи само до определена крайна дата, при положение че съществуващата въз основа на приложимата правна уредба схема за помощи продължава да се прилага извън посочената от държавата крайна дата?

- 4) Когато Комисията впоследствие вземе решение да не повдига възражения [по отношение на] схема за помощи, прилагана в нарушение на член 108, параграф 3 [ДФЕС], лицата, които имат право на оперативна помощ, имат ли право да искат помощта да им бъде изплатена и за периода преди датата на приемане на решението на Комисията, при условие че националните процесуални разпоредби допускат това?
- 5) Има ли право на помощ, независимо от разпоредбата на член 108, параграф 3 [ДФЕС], заявител, който е кандидатствал за оперативна помощ по схема за помощи и е започнал работата по проект, отговарящ на условия, които са били сметени за съвместими с вътрешния пазар, към момент, в който схемата за помощи е била прилагана законосъобразно, но е кандидатствал за държавната помощ към момент, в който срокът на схемата за помощи е бил удължен, без да бъде уведомена Комисията?“.

По преюдициалните въпроси

Предварителни бележки

- 24 Както посочва запитващата юрисдикция, въпросът дали в рамките на споровете в главните производства Veejaam и Esro могат да претендират разглежданата в главното производство помощ за енергия от възобновяеми източници, зависи по-специално от тълкуването на понятията „производствена инсталация“ и „започване на производството“, посочени съответно в член 59¹ и в член 108, параграф 3 от ELTS. В частност, според тази юрисдикция тя трябва да определи дали само датата на първоначалното започване на производството във водноелектрическа централа трябва да се счита за „дата на започване на производството“ по смисъла на тази разпоредба, или датата, на която е извършена само замяна на съществуваща инсталация с „производствена инсталация“, също може да се счита за „дата на започване на производството“ по смисъла на приложимите разпоредби.
- 25 В това отношение следва да се отбележи, от една страна, както следва от постоянната съдебна практика, че Съдът не следва да се произнася по тълкуването на националната правна уредба (вж. в този смисъл решение от 8 септември 2022 г., Ametic, C-263/21, EU:C:2022:644, т. 64). От друга страна, следва да се припомни, че датата на „започване на производството“, посочена в член 108, параграф 3 от ELTS, е възприета от Комисията в Решението от 2014 г. и в Решението от 2017 г., приети въз основа на схеми за помощи, за които Република Естония е направила уведомление, за да установи началния момент на периода, през който икономически оператор може да се ползва от държавна помощ в рамките на старата схема. По-специално, тези решения определят условия за отпускане на помощта, сред които условието помощта да не може да се изплаща след изтичането на период от 12 години, считано от започване на производството.
- 26 При тези условия, както отбелязва генералният адвокат в точка 24 от заключението си, е важно да се подчертае, че в рамките на правото си на преценка запитващата юрисдикция е длъжна да се съобрази с Решението от 2014 г. и с Решението от 2017 г. Освен това тази юрисдикция ще трябва да вземе предвид и практиката на Съда, според която обхватът на решение, с което Комисията не повдига възражения по отношение на схема за помощи, за която е направено уведомяване от държава членка, трябва да се определи не само чрез позоваване на самия текст на посоченото решение, но и като се вземе предвид схемата за

помощи, за която е направено уведомяване от съответната държава членка (вж. в този смисъл решение от 16 декември 2010 г., *Kahla Thüringen Porzellan/Комисия, C-537/08 Р, ЕУ:С:2010:769*, т. 44).

По първия въпрос

- 27 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали параграфи 49 и 50 от Насоките от 2014 г. трябва да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба, установяваща схема за помощи за енергия от възобновяеми източници, която позволява помощта да се изплати на заявителя дори заявлението да е било подадено след започване на работата по изпълнението на съответния проект.
- 28 От параграф 49 от Насоките от 2014 г. следва, че помощите за енергия от възобновяеми източници могат да се считат за съвместими с вътрешния пазар само ако включват стимулиращ ефект. Стимулиращ ефект е налице, когато помощта стимулира получателя да промени своето поведение, и тази промяна не би се осъществила без помощта. Така съгласно параграф 50 от посочените насоки Комисията счита, че помощта не включва стимулиращ ефект за получателя във всички случаи, в които работата по съответния проект е започнала, преди получателят да кандидатства за помощ пред националните органи.
- 29 Що се отнася до обхвата на акт като Насоките от 2014 г., следва да се припомни, че съгласно практиката на Съда преценката на съвместимостта на мерките за помощ с вътрешния пазар на основание член 107, параграф 3 ДФЕС е от изключителната компетентност на Комисията, която действа под контрола на юрисдикциите на Съюза. В това отношение Комисията се ползва с широка свобода на преценка, чието упражняване предполага извършването на комплексни преценки от икономическо и социално естество. При упражняване на правото си на преценка Комисията може да приеме насоки, за да определи критериите, въз основа на които възнамерява да преценява съвместимостта с вътрешния пазар на планираните от държавите членки мерки за помощ (решение от 19 юли 2016 г., *Kotnik и др., C-526/14, ЕУ:С:2016:570*, т. 37—39).
- 30 Като приема такива правила за поведение и обявява посредством публикуването им, че ще ги прилага към съответните случаи, Комисията се самоограничава в упражняването на посоченото право на преценка и по принцип не би могла да се отклонява от тези норми, тъй като това би означавало да бъде евентуално санкционирана за нарушение на общи принципи на правото, като принципите на равно третиране или на защита на оправданите правни очаквания. При това положение Комисията не може да се откаже чрез приемането на правила за поведение от упражняването на правото на преценка, което ѝ предоставя член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС. Следователно приемането на документ като Насоките от 2014 г. не освобождава Комисията от задължението ѝ да изследва конкретните извънредни обстоятелства, на които се позовава дадена държава членка в конкретен случай, за да иска прякото прилагане на член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС, и да мотивира отказа си да уважи искане за помощ (вж. по аналогия решение от 19 юли 2016 г., *Kotnik и др., C-526/14, ЕУ:С:2016:570*, т. 40 и 41).
- 31 От всичко изложено по-горе следва, от една страна, че действието на приемането на правилата за поведение, съдържащи се в Насоките от 2014 г., се вписва в рамките на самоограничаването на Комисията при упражняването на правото ѝ на преценка в смисъл, че ако държава членка уведоми Комисията за проект за държавна помощ, който е съобразен

с тези правила, Комисията трябва по принцип да даде разрешение за този проект. От друга страна, държавите членки запазват възможността си да уведомяват Комисията за проекти за държавна помощ, които не отговарят на предвидените в посочените насоки критерии, и Комисията може да даде разрешение за подобни проекти при извънредни обстоятелства (вж. по аналогия решение от 19 юли 2016 г., Kotnik и др., С-526/14, ЕУ:С:2016:570, т. 43).

- 32 От това следва, че Насоките от 2014 г. не могат да създадат самостоятелни задължения в тежест на държавите членки, а само предвиждат условия, целящи да осигурят съвместимостта с вътрешния пазар на помощите за енергия от възобновяеми източници, които Комисията трябва да вземе предвид в съответствие със съдебната практика, посочена в точки 29—31 от настоящото решение, при упражняването на правото на преценка, с което разполага по силата на член 107, параграф 3, буква б) ДФЕС. Следователно, както по същество отбелязва генералният адвокат в точка 33 от заключението си, Комисията действа в рамките на това право на преценка, като обявява за съвместима с вътрешния пазар схема за помощи, за която спазването на условието за стимулиращ ефект е осигурено по начин, различен от подаването на заявлението за помощ преди започване на работата по проекта.
- 33 С оглед на гореизложените съображения на първия въпрос следва да се отговори, че параграфи 49 и 50 от Насоките от 2014 г. трябва да се тълкуват в смисъл, че допускат национална правна уредба, установяваща схема за помощи за енергия от възобновяеми източници, която позволява помощта да се изплати на заявителя дори заявлението да е било подадено след започване на работата по изпълнение на съответния проект.

По втория въпрос

- 34 С втория си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали Насоките от 2014 г. трябва да се тълкуват в смисъл, че държавна помощ може да има стимулиращ ефект, когато инвестицията, която даден икономически оператор е направил, за да се съобрази с изменение на условията за получаване на екологично разрешение, необходимо за дейността на този оператор, вероятно не би била извършена без плащането на съответната помощ.
- 35 В това отношение е важно да се отбележи, че съгласно параграфи 51 и 52 от Насоките от 2014 г. към момента на подаване на заявлението за помощта заявителите трябва да опишат във формуляра, приет от компетентните органи, какво би било положението им без помощта, като това положение представлява съпоставителният сценарий. Освен това, когато компетентният орган получи заявлението, той трябва да прецени дали посоченият сценарий е правдоподобен, и да потвърди, че помощта включва изисквания стимулиращ ефект. Съпоставителният сценарий е правдоподобен, ако е действителен и е свързан с факторите за вземане на решения, които преобладават към момента, в който получателят на помощта взема решение дали да инвестира.
- 36 Така от текста на посочените параграфи не следва, че помощта, поискана с цел извършване на инвестиция, която е необходима на икономическия оператор, за да изпълни по-строгите условия, предвидени за получаване на екологично разрешение, във всички случаи е лишена от стимулиращ ефект. При тези условия следва да се приеме, че промяната на условията за получаване на такова разрешение, в случай че помощта не бъде изплатена, е един от елементите, които националните органи трябва да вземат предвид при преценката на правдоподобността на съпоставителния сценарий.

- 37 В случая от акта за преюдициално запитване е видно, че Veejaam, което е единственият жалбоподател в главното производство, за когото се отнася вторият преюдициален въпрос, от една страна, е направило инвестиция, състояща се в замяна на съществуващата инсталация с производствена инсталация, за да изпълни новите условия, наложени от естонското законодателство за получаването на екологичното разрешение, необходимо за производството на електроенергия, и от друга страна, че според посоченото дружество тази инвестиция е станала възможна единствено поради перспективата да му бъде платена помощта за енергия от възобновяеми източници.
- 38 При тези условия, както отбелязва генералният адвокат в точка 47 от заключението си, запитващата юрисдикция следва да определи правдоподобността на представения от Veejaam съпоставителен сценарий, и по-специално да провери вероятността това дружество да прекрати дейността си в случай на неполучаване на разглежданата помощ. Както бе припомнено в точка 26 от настоящото решение, в рамките на тази преценка запитващата юрисдикция е длъжна да спазва условията, определени в Решението от 2014 г. и в Решението от 2017 г. При проверката на правдоподобността на посочения сценарий тази юрисдикция трябва да анализира редица релевантни елементи, както и данни, като приходите и разходите, които Veejaam би реализирало при липсата на помощта, за да произвежда електроенергия в съответствие с новите условия за получаване на разглежданото екологично разрешение.
- 39 С оглед на тези съображения на втория въпрос следва да се отговори, че Насоките от 2014 г. трябва да се тълкуват в смисъл, че държавна помощ може да има стимулиращ ефект, когато инвестицията, направена от икономически оператор с цел да се съобрази с изменение на условията за получаване на екологично разрешение, което разрешение е необходимо за дейността на този оператор, вероятно не би била извършена без плащането на съответната помощ.

По третия въпрос

- 40 С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 1, букви б) и в) от Регламент 2015/1589 трябва да се тълкува в смисъл, че съществуваща схема за помощи, чиято съвместимост с вътрешния пазар е била установена с решение на Комисията, трябва да се квалифицира като „нова помощ“ по смисъла на член 1, буква в) от този регламент, когато тази схема се прилага след датата, която съответната държава членка е посочила на Комисията — в рамките на приключилата с това решение процедура за оценка на помощта — като дата, на която тази схема престава да се прилага.
- 41 Следва да се припомни, че член 1, буква б) от Регламент 2015/1589 изброява случаите, в които държавната помощ трябва да се квалифицира като „съществуваща помощ“. По-специално, от член 1, буква б), подточка ii) от този регламент следва, че всяка разрешена помощ, т.е. схеми за помощ и индивидуална помощ, които са били разрешени от Комисията или от Съвета, представлява съществуваща помощ. Освен това член 1, буква в) от посочения регламент определя новата помощ като „всяка схема за помощ и индивидуална помощ, която не е съществуваща помощ, включително измененията на съществуваща помощ“.
- 42 В това отношение в рамките на създадената от членове 107 и 108 ДФЕС система за контрол на държавните помощи процедурата е различна в зависимост от обстоятелството дали помощите са съществуващи, или нови. Съгласно член 108, параграф 1 ДФЕС

съществуващите помощи могат да бъдат правомерно прилагани, освен ако Комисията не установи тяхното несъответствие, а член 108, параграф 3 ДФЕС предвижда, че Комисията следва да бъде уведомявана в разумен срок за плановете за предоставяне на нови помощи или за изменение на съществуващи помощи, като те не могат да бъдат приведени в изпълнение, преди процедурата да завърши с окончателно решение (решение от 28 октомври 2021 г., Eсо Fox и др., C-915/19—C-917/19, EU:C:2021:887, т. 36 и цитираната съдебна практика).

- 43 Освен това, както следва от практиката на Съда, извършваната от Комисията преценка на съвместимостта на дадена помощ с вътрешния пазар се основава върху оценката на икономически данни и обстоятелства, които са налице на разглеждания пазар към датата, на която Комисията взема решението си, като взема предвид по-специално срока, в продължение на който се предвижда предоставянето на посочената помощ. Ето защо срокът на действие на съществуваща помощ е обстоятелство, което е от естество да повлияе върху преценката от страна на Комисията на съвместимостта на тази помощ с общия пазар (решение от 26 октомври 2016 г., DEI и Комисия/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, т. 49).
- 44 Така удължаването на срока на действие на съществуваща схема за помощи трябва да се счита за изменение на съществуваща помощ и следователно съставлява нова помощ съгласно член 1, буква в) от Регламент 2015/1589 (вж. в този смисъл решение от 26 октомври 2016 г., DEI и Комисия/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, т. 50 и цитираната съдебна практика).
- 45 В случая от информацията, с която разполага Съдът, следва, първо, че в рамките на производството относно преценката на съвместимостта на старата схема с вътрешния пазар Република Естония е посочила, че тази схема трябва да се прилага само до 31 декември 2014 г., второ, че Комисията е направила преценката си в Решението от 2014 г., като е имала предвид тази дата, и трето, че Република Естония е запазила тази схема в сила през 2015 г. и 2016 г., т.е. след 31 декември 2014 г.
- 46 Така с оглед на определението на понятието „съществуваща помощ“, припомнено в точка 41 от настоящото решение, и на практиката на Съда, посочена в точки 43 и 44 от него, следва да се приеме, че старата схема е можела да се квалифицира като съществуваща помощ след приемането на Решението от 2014 г. и до 31 декември 2014 г., доколкото съвместимостта ѝ с вътрешния пазар е била установена с посоченото решение.
- 47 За сметка на това в периода от 1 януари 2015 г. до датата на приемане на Решението от 2017 г., с което се установява съвместимостта на тази схема с вътрешния пазар, включително след удължаването на срока ѝ на действие, същата трябва да се квалифицира като нова помощ по смисъла на член 1, буква в) от Регламент 2015/1589 и следователно в съответствие с член 108, параграф 3 ДФЕС Комисията е трябвало да бъде уведомена за нея.
- 48 С оглед на тези съображения на третия въпрос следва да се отговори, че член 1, букви б) и в) от Регламент 2015/1589 трябва да се тълкува в смисъл, че съществуваща схема за помощи, чиято съвместимост с вътрешния пазар е била установена с решение на Комисията, трябва да се квалифицира като „нова помощ“ по смисъла на член 1, буква в) от този регламент, когато тази схема се прилага след датата, която съответната държава членка е посочила на Комисията — в рамките на приключилата с това решение процедура за оценка на помощта — като дата, на която тази схема престава да се прилага.

По четвъртия и петия въпрос

- 49 С четвъртия и петия си въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 108, параграф 3 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска да се уважи заявлението на икономически оператор за изплащане на държавна помощ въпреки нарушението на задължението за уведомяване, предвидено в тази разпоредба, от една страна, за периода преди решението на Комисията, с което се установява съвместимостта на посочената помощ с вътрешния пазар, и от друга страна, когато този оператор е кандидатствал за помощта по време, когато тя е била неправомерна, тъй като тази институция не е била уведомена за нея, докато инвестицията, с която е свързана помощта, е била направена по време, когато тази схема е била правомерна, тъй като съвместимостта ѝ с вътрешния пазар е била установена с решение на Комисията.

По допустимостта

- 50 Комисията изтъква, че четвъртият и петият въпрос са хипотетични и следователно не са допустими, тъй като Veejaam и Esро не са имали право на никаква помощ в рамките на старата или новата схема. Всъщност тези дружества вече са се ползвали от разглежданата помощ за период, по-дълъг от 12 години, считано от започване на производството на електроенергия в съответните им централи, като съгласно естонското законодателство този период представлява максималният срок, през който производителите на енергия могат да получават разглежданата помощ.
- 51 Следва да се припомни, че е налице презумпция за релевантност на въпросите, свързани с тълкуване на правото на Съюза, които са поставени от националния съд в определена от него съгласно неговите собствени правомощия нормативна и фактическа рамка и проверката на чиято точност не е задача на Съда. Съдът може да откаже да се произнесе по отправено от национална юрисдикция преюдициално запитване само ако е очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или пък когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 2 юни 2022 г., SR (Разходи за писмен превод в гражданско производство), С-196/21, EU:C:2022:427, т. 25).
- 52 В случая е достатъчно да се посочи, че отговорът на въпроса дали Veejaam и Esро могат да се ползват от държавна помощ, въз основа на преценката на фактическия контекст и на разпоредбите на националното право, която трябва да извърши националният съд, изисква тълкуване на член 108, параграф 3 ДФЕС. Освен това не е очевидно, че този въпрос няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство.
- 53 От това следва, че четвъртият и петият въпрос са допустими.

По същество

- 54 В самото начало следва да се отбележи, както следва от отговора на третия въпрос, че между 1 януари 2015 г. и датата на приемане на Решението от 2017 г. старата схема може да се квалифицира като „нова помощ“ по смисъла на член 1, буква в) от Регламент 2015/1589 и че тъй като тази помощ е приведена в действие в нарушение на задължението за

уведомяване по член 108, параграф 3 ДФЕС, тя може да се счита за неправомерна през този период. Едва след като с Решението от 2017 г. се установява съвместимостта на тази схема с вътрешния пазар, посочената схема може да бъде квалифицирана като „съществуваща помощ“ по смисъла на член 1, буква б) от посочения регламент.

- 55 По-нататък, забраната, предвидена в член 108, параграф 3 ДФЕС, цели да гарантира, че последиците от дадена помощ няма да настъпят, преди Комисията да е имала разумен срок, за да разгледа съответния проект в подробности и евентуално да започне процедурата, предвидена в параграф 2 от този член. По този начин член 108, параграф 3 ДФЕС въвежда превантивен контрол на проектите за нови помощи (решение от 12 февруари 2008 г., CELF и *Ministre de la Culture et de la Communication*, С-199/06, ЕУ:С:2008:79, т. 36 и 37).
- 56 По случай, при който Комисията е приела окончателно решение за помощ, приведена в действие в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС, и е установила съвместимост на тази помощ с вътрешния пазар на основание член 107 ДФЕС, Съдът е постановил, че окончателното решение на Комисията не е имало за резултат да санира а posteriori действията по привеждане в действие, които нямат правна сила, поради това че са били извършени при незачитане на забраната, посочена в този член 108, параграф 3, последно изречение ДФЕС. Всяко друго тълкуване би довело до благосклонно третиране на незачитането от съответната държава членка на тази разпоредба и би я лишило от нейното полезно действие (решение от 24 ноември 2020 г., *Viasat Broadcasting UK*, С-445/19, ЕУ:С:2020:952, т. 21 и цитираната съдебна практика).
- 57 В подобен случай правото на Съюза задължава националните юрисдикции да разпоредят мерките, които са подходящи, за да бъдат реално отстранени последиците от неправомерността. Всъщност, ако неспазването на член 108, параграф 3 ДФЕС в рамките на проект за помощ, съвместим или не с общия пазар, не е свързано с повече рискове или санкции, отколкото спазването му, стимулът за държавите членки да правят уведомления и да очакват решение по съвместимостта, би отслабнал значително, в резултат на което би се стеснил и обхватът на контрола на Комисията (решение от 24 ноември 2020 г., *Viasat Broadcasting UK*, С-445/19, ЕУ:С:2020:952, т. 22 и 23 и цитираната съдебна практика).
- 58 При това положение следва да се направи разграничение, що се отнася до последиците от привеждането в действие на помощ в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС, между възстановяването на неправомерната помощ и плащането на лихва за периода, през който тя е била неправомерна (решение от 24 ноември 2020 г., *Viasat Broadcasting UK*, С-445/19, ЕУ:С:2020:952, т. 24 и цитираната съдебна практика).
- 59 От една страна, що се отнася до възстановяването на неправомерната помощ, преследваната с член 108, параграф 3 ДФЕС цел да се гарантира, че съответната несъвместима помощ никога няма да бъде приведена в действие, не противоречи на преждевременното плащане на помощта, за която не е отправено уведомление, ако в окончателното си решение Комисията стигне до извода, че тя е съвместима с вътрешния пазар. При това положение националният съд не е длъжен да разпореди възстановяването на посочената помощ (вж. в този смисъл решение от 24 ноември 2020 г., *Viasat Broadcasting UK*, С-445/19, ЕУ:С:2020:952, т. 25 и цитираната съдебна практика).

- 60 От друга страна, правото на Съюза задължава националния съд да разпорежи на получателя на помощта да плати лихва за периода на неправомерността ѝ. Това задължение на националния съд произтича от факта, че привеждането в действие на помощ в нарушение на член 108, параграф 3 ДФЕС предоставя на получателя ѝ недължима полза, която се изразява, от една страна, в неплащане на лихвата, която той би платил върху съответната сума на съвместимата помощ, ако трябваше в очакване на приемането на окончателното решение на Комисията да заеме сумата на пазара, и от друга страна, в подобряването на конкурентното му положение спрямо другите оператори на пазара през времетраенето на неправомерността на помощта. Всъщност неправомерността на тази помощ би имала за резултат, от една страна, да изложи тези оператори на опасността, в крайна сметка неосъществена, от привеждането в действие на несъвместима помощ, а от друга страна, да ги накара да понесат по-рано, отколкото трябва, последиците от нея (решение от 24 ноември 2020 г., Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, т. 26 и 27 и цитираната съдебна практика).
- 61 Доколкото в съответствие със съдебната практика, посочена в точки 59 и 60 от настоящото решение, не е изключено даден икономически оператор да може да се ползва от преждевременното плащане на помощта, приведена в действие в нарушение на задължението за уведомяване, предвидено в член 108, параграф 3 ДФЕС, когато Комисията приеме окончателно решение, с което се установява съвместимостта на тази помощ с вътрешния пазар, тази разпоредба допуска също така посоченият оператор да получи помощта за периода, предхождащ подобно решение на Комисията, считано от момента, в който този оператор е поискал изплащането на помощта.
- 62 Също така, когато, от една страна, Комисията е установила a posteriori съвместимостта на помощта с вътрешния пазар, и от друга страна, на икономическия оператор не е била изплатена никаква помощ в периода, през който тази помощ би трябвало да се счита за неправомерна поради нарушение на предвиденото в член 108, параграф 3 ДФЕС задължение, този оператор не може да бъде задължен да плаща лихви за периода на неправомерност на същата помощ, както са посочени в цитираната в точка 60 от настоящото решение съдебна практика. Всъщност при такова положение не би следвало да се отстраняват последиците от неправомерността по смисъла на съдебната практика, припомнена в точка 57 от настоящото решение.
- 63 В настоящия случай, първо, що се отнася до положението, на което се основава четвъртият преюдициален въпрос, който засяга само Veejaam, от акта за преюдициално запитване е видно, че на това дружество не е била изплатена никаква помощ в периода от 1 януари 2015 г. до датата на приемане на Решението от 2017 г.
- 64 Следователно, що се отнася до Veejaam, запитващата юрисдикция трябва да направи изводите от съображенията, изложени в точки 61 и 62 от настоящото решение, по отношение на възможността това дружество да получи съответната помощ в рамките на старата схема за периода от 1 декември 2015 г. до датата на приемане на Решението от 2017 г., считано от подаването на заявлението за помощ.
- 65 Второ, що се отнася до петия преюдициален въпрос, който се отнася до положението на Espo, предвид съдебната практика, посочена в точка 60 от настоящото решение, запитващата юрисдикция трябва да провери по-специално дали това дружество е получило помощи за монтирането през 2009 г. на съответната производствена инсталация в

период, през който старата схема не е била обявена за съвместима с вътрешния пазар с Решението от 2014 г., с цел евентуалното възстановяване на лихвите върху сумите, получени от това дружество по посочената схема за помощи.

- 66 С оглед на всички изложени по-горе съображения на четвъртия и петия въпрос следва да се отговори, че член 108, параграф 3 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че допуска да се уважи заявлението на икономически оператор за изплащане на държавна помощ, приведена в действие в нарушение на задължението за уведомяване, предвидено в тази разпоредба, от една страна, за периода преди решението на Комисията, с което се установява съвместимостта на посочената помощ с вътрешния пазар, и от друга страна, когато този оператор е кандидатствал за помощта по време, когато тя е била неправомерна, тъй като тази институция не е била уведомена за нея, докато инвестицията, с която е била свързана помощта, е била направена по време, когато тази схема е била правомерна, като съвместимостта ѝ с вътрешния пазар е била установена с решение на Комисията, при условие че в тези два случая получателят на помощта плати лихвите върху евентуално получените суми за периода, през който помощта се счита за неправомерна.

По съдебните разноски

- 67 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

- 1) Параграфи 49 и 50 от Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г.**

трябва да се тълкуват в смисъл, че:

допускат национална правна уредба, установяваща схема за помощи за енергия от възобновяеми източници, която позволява помощта да се изплати на заявителя, дори заявлението да е било подадено след започване на работата по изпълнение на съответния проект.

- 2) Насоките относно държавната помощ за опазване на околната среда и за енергетика за периода 2014—2020 г.**

трябва да се тълкуват в смисъл, че:

държавна помощ може да има стимулиращ ефект, когато инвестицията, направена от икономически оператор с цел да се съобрази с изменение на условията за получаване на екологично разрешение, което разрешение е необходимо за дейността на този оператор, вероятно не би била извършена без плащането на съответната помощ.

3) Член 1, букви б) и в) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета от 13 юли 2015 година за установяване на подробни правила за прилагането на член 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз

трябва да се тълкува в смисъл, че:

съществуваща схема за помощи, чиято съвместимост с вътрешния пазар е била установена с решение на Европейската комисия, трябва да се квалифицира като „нова помощ“ по смисъла на член 1, буква в) от този регламент, когато тази схема се прилага след датата, която съответната държава членка е посочила на Комисията — в рамките на приключилата с това решение процедура за оценка на помощта — като дата, на която тази схема престава да се прилага.

4) Член 108, параграф 3 ДФЕС

трябва да се тълкува в смисъл, че:

допуска да се уважи заявлението на икономически оператор за изплащане на държавна помощ, приведена в действие в нарушение на задължението за уведомяване, предвидено в тази разпоредба, от една страна, за периода преди решението на Комисията, с което се установява съвместимостта на посочената помощ с вътрешния пазар, и от друга страна, когато този оператор е кандидатствал за помощта по време, когато тя е била неправомерна, тъй като тази институция не е била уведомена за нея, докато инвестицията, с която е била свързана помощта, е била направена по време, когато тази схема е била правомерна, като съвместимостта ѝ с вътрешния пазар е била установена с решение на Комисията, при условие че в тези два случая получателят на помощта плати лихвите върху евентуално получените суми за периода, през който помощта се счита за неправомерна.

Подписи